

Utwory muzyczne do poezji Paula Celana oraz inspirowanie nimi

---

Michał Klubiński

- 1957 ARIBERT REIMANN (ur. 1936, Niemcy): *Drei Lieder* na tenor i fortepian, *Zwei Lieder* na głos i fortepian
- 1958 BORIS PORENA (ur. 1927, Włochy): *Todesfuge* na kwartet wokalny i kwartet smyczkowy, *Cztery kanony* na sopran i klarnet, *Vor einer Kerze*. Pieśń na alt i orkiestrę kameralną
- 1959/1960 A. REIMANN: *Fünf Gedichte von P. Celan* na baryton i fortepian
- 1961 JENS ROHWER (1914-1994, Niemcy): *Fremdlinge. Liederzyklus II* na głos i fortepian
- 1962 HEIMO ERBSE (ur. 1924, Niemcy): *Der uns die Stunden zählte* 3 Pieśni na głos męski i fortepian,
PHILIPP HERSCOVICI (1906-1989, Rumunia): *Vier Lieder* na mezzosopran i fortepian
- 1965 NIKOLAUS A. HUBER (ur. 1939, Niemcy): *Tenebrae. Chanson einer Dame im Schatten* na chór mieszany a. c.
- 1966 ERHARD GROSSKOPF (ur. 1934, Niemcy): *Fantasie Nr.2 über „Engführung”* na głos, flet i wiolonczelę,
TILO MEDEK (ur. 1940, Niemcy): *Chanson einer Dame in Schatten* na mezzosopran i fortepian, *Mohn und Gedächtnis*. 6 Pieśni na głos wysoki i gitarę, *Todesfuge* na sopran i 16- głosowy chór, DIETHER DE LA MOTTE (1928, Niemcy): *Die Niemandrose* na baryton i fortepian
- 1967 JÜRIG BAUR (ur. 1918, Niemcy): *Mit wechselndem Schlüssel* na głos średni i fortepian, A. REIMANN: *Engführung* na tenor i fortepian
- 1968 PETER RUZICKA (ur. 1948, Niemcy): *Schwarze Milch der Frühe* Scena na alt, zespół kameralny, narratora i taśmę
- 1969 RENÉ LEIBOWITZ (1913-1972, Francja): *Vier Lieder op.86* na głos i fortepian
- 1970 P. RUZICKA: „...fragment...”. *5 Epigramów* na kwartet smyczkowy
- 1971 HEINZ HOLLIGER (ur. 1939, Szwajcaria): *Psalm* na chór mieszany a.c., A. REIMANN: *Zyklus* na baryton i orkiestrę, HANS KOX (ur. 1930, Holandia): *Todesfuge z Requiem for Europe* na cztery chóry mieszane i orkiestrę

- 1972 HANS-JÜRGEN VON BOSE (ur. 1953, Niemcy): *Todesfuge* na chór mieszany, baryton i organy, DIETER SALBERT (ur. 1932, Niemcy): *Tenebrae* na głos, organy elektryczne i syntezator, *Todesfuge* na sopran, narratora, chór 4 narratorów, syntezator, perkusję i taśmę
- 1973 WOLFGANG RIHM (ur. 1952, Niemcy): *Vier Gedichte aus Atemwende von P. Celan* na głos i fortepian, WIM DIRRIWACHTER (ur. 1937, Holandia): *Todesfuge* na bas solo, chór 4-głosowy i orkiestrę
- 1973/1974 WOLFGANG MOTZ: *Aus Herzen und Hirnen* na głos i kwartet smyczkowy, JACQUES WILDBERGER (ur. 1922, Szwajcaria): „...*die Stimme, die alte schwächer werdende Stimme*”. Tryptyk na sopran, wiolonczelę, orkiestrę i taśmę
- 1974 W. RIHM: *Hervorgedunkelt* Śpiew na mezzosopran i zespół instrumentalny
- 1975 PAUL-HEINZ DITTRICH (ur. 1930, Niemcy): *Cello-Einsatz* (wg epigramu z P.Celana) na wiolonczelę solo, KARL MICHAEL KOMMA (ur. 1913, Niemcy): *Vier Lieder* na sopran i fortepian, JOHN HUGGLER (1928-1993, USA): *Bittere Nüsse* na sopran, flet, klarnet (klarnet basowy), skrzypce, altówkę i wiolonczelę
- 1975/1976 W. RIHM: *Lichtzwang. Musik für Violine und Orchester. In memoriam von P. Celan*
- 1976 GYÖRGY KÓSA (1897-1984, Węgry): *Todesfuge*. Kantata na sopran i orkiestrę kameralną, W. RIHM: *Nachtordnung. Sieben Bruchstücke für fünfzen Streicher*, MARTIN SCHLUMPF (ur. 1947, Szwajcaria): *Todesfuge* na chór mówiący
- 1976/1977 JACQUES G. GOOSEN: *Doppelgesang* wg „*Engführung*” P. Celana na tenor i baryton z towarzyszeniem smyczków
- 1977 P.-H. DITTRICH: *Kammermusik IV. Engführung* na głos wysoki, 7 instrumentów i live-electronics, ROBERT HEPPENER (ur. 1925, Holandia): *Nachklänge* na chór kameralny a.c.
- 1979 P. RUZICKA: *Gestalt und Abbruch. Sieben Fragmente* na głosy, CHRISTFRIED SCHMIDT (ur. 1932, Niemcy): *Ein Märchen – kein Märchen* (Harry Martinson, Eduard Mörike, Hugo von Hoffmannsthal, Siergiej Jesienin, Nikolaus Lenau i Johann Wolfgang von Goethe)
- 1979/1980 DETLEF HEUSINGER (ur. 1956, Niemcy): *Todesfuge* na baryton, gitarę i kwartet smyczkowy
- 1980 P.-H. DITTRICH: *Engführung. Nach dem gleichnamigen Dichtung und dem Gedicht „Du liegst im großen Gelausche” von P. Celan* na sopran, 6 wokalistów, 6 instrumentalistów, orkiestrę, taśmę i live-electronics, ROBERT MAXIMILIAN HEIMSCHROTT: *Kristall. Zwei lieder* na głos średni i fortepian, VOLKER DAVID KIRCHNER (ur. 1942, Niemcy): *Sinfonie „Totentanz” - cz. 3.: Kondukt. Der Tod ist Meister aus Deutschland (Fantasien über eine Wagnersch Akkordverbindung)*, JÜRGEN WEISSER (Niemcy): *Todesfuge* Muzyka na recytatora i 6 (7) muzyków, WILHELM ZOBL (1950-1991, Austria): *Todesfuge* na chór i 2 fortepiany
- 1981 HEINZ-ALBERT HEINDRICHS (ur. 1932, Niemcy): *Liederbuch* na głos, tamburyn i flet, w tym *Huhediblu* na głos solo, T. MEDEK: *Psalm von der Niemandrose* na chór a cappella, YVES-MARIE PASQUET (ur. 1947, Francja): *Atemkristall* do poezji Paula Celana na sopran, orkiestrę i 2 taśmy magnetofonowe, FRIEDRICH SCHENKER (ur. 1942, Niemcy): *Jessenin-Majakowski-Recital* na 7 instrumentalistów i taśmę

- 1982 MICHAEL BARFUSS (ur. 1957, Niemcy) (zespół rockowy „Tau”): *Todesfuge* na głos i zespół rockowy, HANS DARMSTADT (ur. 1943, Niemcy): „...es sind noch Lieder zu singen jenseits der Menschen” na mezzosopran, tenor i bas-baryton, H.-A.HEINDRICHS: *Die Niemandrose. Liederbuch IV nach drei Gedichten von P. Celan* na głos, cymbały i bęben z pedałem, HANS GEORG PFLÜGER (1944-1999, Niemcy): *Stimmen* na głosy solowe, 36-głosowy chór, fortepian i wielki bęben
- 1983 BRUNHILDE SONNTAG (ur. 1936, Niemcy): *Fünf Lieder* do poezji P. Celana i Rose Ausländer na sopran i fortepian
- 1983/1984 ANDRÉ BOUCOURECHLIEV (1925-1997, Francja): *Lit de Neige* na sopran i 19 instrumentów
- 1984 BERNARD RANDE (ur. 1934, Wielka Brytania): *Canti del sole* na tenor i zespół kameralny
- 1984-1986 MICHAEL DENHOFF (ur. 1955, Niemcy): *Atemwende. Klavierzyklus nach P. Celan*
- 1985 P.-H. DITTRICH: *Memento mori. Todesfuge nach P. Celan* na chór mieszany, baryton i perkusję, BERNFRIED PRÖVE (ur. 1963, Niemcy): *Zeitrisse* na głos, flet i orkiestrę kameralną, P. RUZICKA: „...der die Gesänge zerschlug. Stele für P. Celan nach Gedichten aus „Zeitgehöft” na baryton i zespół kameralny, PETER WETTSTEIN (ur. 1939, Szwajcaria): Trio smyczkowe wg *Fadensonnen*
- 1986 FLORIAN DĄBROWSKI (1913-2002, Polska): *Celanstimmen* na baryton i fortepian
- 1986/1987 HERBERT CALLHOFF (ur. 1933, Niemcy): *La Danse Macabre* (sł. Franz Kafka, Rainer Maria Rilke, Max Frisch, Nelly Sachs, P. Celan, Kurt Tucholsky). Oratorium na recytatora, 4 głosy, 6-głosowy chór mieszany i wielką orkiestrę
- 1986-1988 MIHAI MITREA CELARIANU (ur. 1935, Francja): *Weil Paul Celan* na zespół wokalny i orkiestrę LUCIANO BERIO (1925-2003, Włochy): *Notturmo (Quartetto III)* wg frazy z *Argumentum e silentio* P. Celana na kwartet smyczkowy
- 1988 GLORIA COATES (ur. 1938, USA): *Die Ewigkeitklänge* na głos, tubę i perkusję, JOHANNES KALITZKE (ur. 1959, Niemcy): *Tübingen, Jänner* na flet basowy, wiolonczelę i melodeklamację ad libitum, ERHARD KARKOSCHKA (ur. 1923, Niemcy): *Nach P. Celan* na recytatora, gitarę, flet, klarnet, marimbę, altówkę i wiolonczelę
- 1988/1989: GERHARD F. STÄBLER (ur. 1949, Niemcy): *Fallen, fallen und liegen und fallen*. 3 Pieśni na głos, akordeon, tubę i taśmę
- 1988-1993 RICHARD BARRETT (ur. 1959, Wielka Brytania): *Negatives* dla 9 muzyków [w 1 części puzonista mówi poezję Celana przez ustnik swojego instrumentu]
- 1989 P.-H. DITTRICH: *Singbarer Rest* na głos solo, G. COATES: *Sperriges Morgen* na sopran, perkusję i taśmę, CAROLINE ANSINK (ur. 1959, Holandia): *Zeitenschrunde* na chór mieszany, flet, klarnet, trąbkę i puzon, CORNEL TARANU (ur. 1934, Rumunia): *Omagiu lui Paul Celan* do poezji Celana na mezzosopran, bas i małą orkiestrę
- 1989-1990: F. DĄBROWSKI: *Siedem pieśni do słów Paula Celana* na sopran i fortepian
- 1989-1996 HARRISON BIRTWISTLE (ur. 1934, Wielka Brytania): *Pulse Shadows – Meditations on P. Celan* na sopran i instrumenty, 2. wersja Kwartet smyczkowy *Pulse Shadows*
- 1990 P.-H. DITTRICH: *Kammermusik XI – Journal de Poèmes* –z tekstami Osipa Mandelsztama, Anny Achmatowej, Giuseppe Ungarettiego, Rene Chara i P. Celana na flet, obój, klarnet/ klarnet basowy, waltornię, fagot, fortepian i wiolonczelę, MICHAEL NYMAN (ur. 1944, Wielka Brytania): *Six Celan Songs* na głos i instrumenty, BERNARD DE VIENNE (ur. 1957, Francja): *Cinq poèmes de Paul Celan* na sopran i trio smyczkowe

1990/1991 P.-H. DITTRICH: *Klaviermusik III. Stehen, im schatten. Nach P. Celan*

1991 G. COATES: *Wir tönen allein* na głos i orkiestrę kameralną, F. DĄBROWSKI: *Cello-Einsatz* na sopran solo, wiolonczelę i fortepian, JAN VRIEND (ur. 1938, Holandia): *Trzy pieśni na (mezzo-) sopran i orkiestrę* do sł. P. Celana

1991-1994 ROGER REDGATE (ur. 1958, Francja): *Celan Songs* na sopran i zespół

1992 R. HEPENER: *Im Gestein* Cykl 6 pieśni chóralnych wg poezji P. Celana na chór mieszany, perkusję i kwartet smyczkowy, A. REIMANN: *Eingedunkelt. Neun Gedichte von Paul Celan* na alt solo

1992-1997 R. BARRETT: *Opening of the mouth* na 2 głosy wokalne, zespół (11 muzyków) i elektronikę

1993 VIOLETA DINESCU (ur. 1953, Rumunia): *Streichquartett. Reflexionen über das Bild „P. Celans Todesfuge“ von Hans Werner Berretz*, P.-H. DITTRICH: *Concert avec plusieurs instruments No. 8* na 3 głosy, wiolonczelę i wielką orkiestrę, *Menetekel. Nach Bibeltexten, Predigten aus dem Jahre 1914/1915 und einem Gedicht von P. Celan* na sopran, tenor, melodeklamację, 8 wokalistów, 5 instrumentów (2 trąbki, 2 puzony, perkusja, organy) i taśmę czterokanałową, MICHA HAMEL (ur. 1970, Holandia): *Zwei Lieder* na sopran i perkusję, GIJA KANCZELI (ur. 1935, Gruzja): *Psalm* na sopran, flet altowy, altówkę, wiolonczelę, kontrabas, syntezator i taśmę, ANETTE SCHLÜNZ (ur. 1964, Niemcy): *Fadensonnen* na małą orkiestrę (17 muzyków), IRIS SZEGHY (ur. 1956, Słowacja): *Psalm* na głos solo (wg wiersza P. Celana), ERNA WOLL (ur. 1917, Niemcy): *Sieben Rosen später*. Cykl pieśni na głosy średnie i instrumenty klawiszowe wg poezji P. Celana

1993/1994 FELICITAS KUKUCK (1914-2001, Niemcy): *Psalm*. Motet na chór 4-głosowy, *Todesfuge „Schwarze Milch der Frühe“* na chór mieszany i bęben

1994: ANTOINE BONNET (ur. 1958, Francja): *Nachstrahl* na mezzosopran i zespół instrumentalny, A. REIMANN: *Wir, die wie der Strandhafer waren* do sł. P. Celana na głos i fortepian

1995 JÖRG BIRKENKÖTTER (ur. 1963, Niemcy): *Sieben Stücke nach Hölderlin und Celan* na zespół wokalny i instrumenty, P.-H. DITTRICH: *Fahlstimmig* na sopran, 3 głosy żeńskie, flet altowy, klarnet basowy, klarnet/celeste/klawesyn, altówkę i wiolonczelę, *Streichtrio nach dem Gedicht „Tübingen, Jänner*, N. A. HUBER: *Disappearances* na fortepian (na podstawie rytmów wiersza *Tenebrae* P. Celana), ERICH URBANNER (ur. 1936, Austria): *Drei Sätze* wg *Die Niemandrose* P. Celana na chór mieszany, głosy solowe i wiolonczelę

1996 E. KARKOSCHKA: *Celan-Variationen* na baryton i fortepian

1997 GYÖRGY KURTÁG (ur. 1926, Węgry): *Tübingen, Jänner* na niski głos męski, STEFANO GERVASONI (ur. 1962, Włochy): *Atemseile. Hommage à Schumann – Celan* na trio smyczkowe i 3 tria smyczkowe w oddali, OLIVIER GREIF (1950-2000, Francja): *Symphonie pour voix de baryton et orchestre* do słów P. Celana (*Mandorla, Psalm, Grabschrift für François, Stehen im Schatten, Tenebrae*)

1998-2003 BRENT WETTERS (USA): *After Paul Celan*. Cykl na różne zespoły

1999 P. RUZICKA: *Celan – Musiktheater in sieben Entwürfen*

- 2000 **WILFRIED MARIA DANNER** (ur. 1956, Niemcy): *es sind noch lieder zu singen jenseits der menschen* na tenor i fortepian, **W. RIHM**: „*Deus Passus. Passions Stücke nach Lukas*” – cz. 27: „*Tenebrae*”, **FRIEDHELM DÖHL** (ur. 1936, Niemcy): *Requiem „Atemwende”*, **WIELAND HOBAN** (ur. 1978, Wielka Brytania): *Bakensammler* na wiolonczelę
- 2001 **THIERRY MACHUEL** (ur. 1962, Francja): *Über dem Dorn* na chór mieszany a cappella z cyklu *Psalm*, **GIORGIO COLOMBO TACCANI** (ur. 1961, Włochy): *Auge der Zeit* do sł. P. Celana na mezzosopran, flet, perkusję, fisharmonię i fortepian
- 2002 **CHRISTOPHER BRAKEL** (ur. 1977, USA): *Ice Thorns (Four settings of P. Celan)* na baryton i zespół mieszany, **P. RUZICKA**: *Celan Symphony* na baryton, mezzosopran i wielką orkiestrę, **SZYMON BRZÓSKA** (ur. 1976, Polska): *Pięć pieśni do słów Paula Celana* na bas-baryton i fortepian
- 2003 **L. BERIO**: *Stanze* na baryton, trzy chóry męskie i orkiestrę: cz. 1: *Tenebrae*, **ROBERT COGAN** (ur. 1930, USA): *Portrait of Celan/Celansporträt* na sopran i fortepian, **G. C. TACCANI**: *Abend der Worte* do sł. P. Celana na sopran i fortepian
- 2006 **CH. BRAKEL**: *Word-Shadows* na trio smyczkowe
- 2007 **DARIA JABŁOŃSKA** (ur. 1976, Polska): *Niepoznanie Twoje* [wg wiersza *Staniecie* P. Celana] na skrzypce, altówkę i fortepian*

□ Utwór powstały w ramach Projektu Michała Klubińskiego i Koła Młodych ZKP *Pamięć – Milczenie – Trwanie. Muzyka wobec Holocaustu*.